

Zdraví, zboží, hodnota a cena

Vývoj naší společnosti dospěl do stadia, kdy se zdá být zbožím všechno. Rozhodně všechno z toho, co považovat za zboží by se socialističtí ekonomové ještě nedávno vůbec neodvažovali. Ve své době jim sice za případné nonkonformní názory nehrozilo propadnutí hrdla, jistě však propadnutí kariéry, lepšího platu, případně akademické židle.

Mezi různými druhy vlastnictví se těšilo z úspěchů výsad zejména vlastnictví společenské – zahrnující komodity, které patřily všem. Byly to zejména výrobní prostředky, jejichž vlastnictví jedincem, případně korporací nikoli celospolečenskou, nesmělo překročit ani hranici úvah čistě teoretických. Úlita socialistickým božstvům byla poskytována jenom vynětím z celospolečenského vlastnictví předmětů osobní potřeby.

Bolení břicha vyvolávaly ekonomickým teoretikům některé komodity, jejichž adekvátní kádrové zařazení nebylo možné bez diskuzí. K takovým komoditám patřilo zdraví. Na první pohled mohlo jít o entitu drženou, vlastněnou jejím majitelem či majitelkou. Proč by měla mít společnost jako celek nějaký zájem na stavu mé sleziny, například? Nebo slinivky břišní, pankreatu? V břiše ve vlastním těle je nosím já, ze svého platu je živím a v příslušném stavu udržuji.

Jenomže stačilo se zamyslet jenom trochu hlouběji, aby se dáblík pochybností špinavým drápkem zachytil. Tělesné orgány jedince jsou přece orgány jedince pracujícího, nadhodnotu vytvářejícího formou toho kterého společensky užitečného produktu. Při pečení chleba, svařování tankových pásů pro boj za mír, při pěstování slepic a sbírání jejich vajec. Nezdravý pracující moc nepracuje. Posedává, či dokonce polehává – a jiné pracující zaměstnává tím, že vyžaduje jejich zdravotní péči. Zdraví jednotlivého pracujícího vplouvá do mohutného proudu, který bychom mohli nazvat zdravím obecným, společenským. Zdravím lidu, jak to kdysi vznešeně pojmenovali sociálně lékařští mudrci. Tím ovšem přestává jít o komoditu soukromou, individuální. Soukromá slezina, jakož i slinivka břišní se tak stávají logicky předmětem zájmu obecného. Kdokoliv by o své vlastní zdraví nepečoval, poškozoval by lidskou společnost jako celek. A co horšího, poškozoval by společnost spějící k socialismu.

Zdraví tak přestávalo být soukromou záležitostí. Zlomit si prst při otevírání láhve se stávalo činem srovnatelným se zlomením vrtáku ze speciální oceli, kterým se hlavně mírových pistolí vrtají. Sebepoškození rovnalo se společenskému přečinu. Práce byla matkou pokroku – a kdo nepracoval, matce pokroku překážky do cesty kladl. Pohyb kupředu, zpátky ni krok brzdil, či dokonce ten krok zpátky činil.

Postmoderní česká demokracie se zřekla konceptu společenské odpovědnosti a do písku schovala hlavu před důsledky této své zbabělosti. V kombinaci s neschopností řídit cokoli svou složitostí převyšující jízdou trakařem, zejména pak záležitosti práva a pořádku, staly se předmětem přímého obchodování i lidské orgány; na trhu jsou na prodej transplantovatelné ledviny, srdce, kosti, plíce i játra, o kožních štěpech a krvi nemluvě. Dětské droby se cení výše, déle vydrží. Ceny jsou smluvní, tedy tržní. Rizika případného (nepříliš pravděpodobného) postihu chirurga připraveného bokem si trochu přivydělat jsou v ceně započítána. Středověké stories o zámeckých stařenech hledajících omlazení koupelemi v krvi mladých panen dostávají novodobý demokratický kabát. Zdraví se stává obchodovatelnou komoditou – pod laskavým dohledem politiky nejenom zdravotnické.

Stanislav Komenda

prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc.

Oddělení biometrie LF UP

Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc

e-mail: komenda@tunw.upol.cz

Rada pro výzkum a vývoj dne 20. června 2008 zveřejnila

Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

INTERNÍ MEDICÍNA PRO PRAXI

splnila přísná kritéria a do seznamu je začleněna

Více na www.vyzkum.cz

ČASOPIS S PUNCEM KVALITY A OBJEKTIVNOSTI

